

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ ratione res Ecclesiasticæ immunitate locationis gaudeant. punct. 14

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

fit violentia, quod tamen in presenti non contingit: non enim iudices seculares sciunt Prælatum violentiam facere subditi litiganti negando appellationem, vel terminos probatorios, quos postulat, & alia huiusmodi, quousque processum examinant, & acta cognoscunt. Ergo prius usurpant cognitionem cause spiritualis, quam illis de violentia constet. Ergo non titulo defensionis procedere possunt. Item qui titulo defensionis procedit facto ipso violentiam repellit, non iudiciali strepitu, & veritatis indagazione, quia defensio non est iurisdictionis actus in subditum, sed exequutio iuris à natura concessi cuiuslibet homini, ut alterum defendat. At iudices seculares causas ad se aduocando, & processum examinando, non facto sed iudiciali strepitu, & iurisdictione exercita violentiam repellunt, si aliqua inest. Ergo illis non licet hoc modo Clericum defendere. Item Ecclesiasticis iudicibus non est concessum laicum querelantem de suo iudice ad iudicium vocare, ibique examinare processum, & inuitiam, si forte appareat, emendare, quia, nemini datum est alienam iurisdictionem usurpare, & in alienis causis se immiscere. Ergo secularibus iudicibus hoc datum esse non potest. Minorem enim potestatem habent iudices seculares ad corrigendos defectus iudicium Ecclesiasticorum, quam è contra: imò potius iudex Ecclesiasticus potestatem videtur habere corrigendi delicta suorum subditorum ex cap. ex tenore de foro compet. cap. Nouis de iudicis. At iudex secularis in Ecclesiasticum potestatem non habet. Sic ergo certum ex titulo defensionis non posse Regem, & magistratum hanc causam cognitionem usurpare. Restat ergo, vt solo privilegio titulo id fieri possit, quod an sit, & an per bullam cœnæ sit sufficienter reuocatum aliis decidendum committit.

PUNCTVM XII.

An Ecclesiastici iudices laicos iudicare possint,
& in quibus causis.

- 1 Multiplex est causa spiritualis.
- 2 In causis omnino spiritualibus Ecclesiastici sunt iudices laicorum.
- 3 Committentes crimen hæresis, & simonia Ecclesiastico iudici subduntur.
- 4 Causa matrimonialis coram Ecclesiastico iudice tantum decidenda est.
- 5 Causæ temporales, & spirituales à iudice Ecclesiastico, & seculari decideri possunt.
- 6 Causæ temporales, & profanas possunt à iudice Ecclesiastico tractari, si aliqua qualitate religionis afficiantur.

Huiusque egimus de immunitate Ecclesiasticorum à foro seculari, ex qua immunitate satis colligitur, quanta debent reuerentia Ecclesiasticæ personæ coli, & obsequari. Vt autem hæc reuerentia augetur, videndum est, an possint laicos, siue in causis civilibus, siue in criminalibus ad suum tribunal vocare, & quando hoc possint.

Pro cuius decisione præmittendum est alias esse causas ita spirituales, vt nequaquam in laicos cadere possint, quales sunt ordinum collatio, beneficiorum electio, gubernatio, possessio, sacramentorum administratio, & similia. Et de his non est dubium ad Ecclesiasticum priuatim quoad seculares pertinere. Aliæ sunt causæ spirituales, quæ licet in laicum cadant, earum cognitio non ad laicum pertinet. Hæ sunt hæresis, simonia, excommunicatio, interdictum seclorum, ieiuniorumque transgressio, & similia: quia hæ causæ ortum habent ex aliquo, quod solum ad Ecclesiam pertinet, nempe fidei sacramentum, ieiunij, & festi præceptum. Aliæ verò causæ ita sunt spirituales, vt simul etiam temporales dici possint, & ita sunt Ecclesiasticæ, vt simul etiam seculares nuncupentur. Hæ sunt quæ ortum habent, tum ex fundamento Ecclesiastico, tum ex fundamento ciuili, & naturali, v.g. furtum in Ecclesia, percussio Clerici, fornicatio cum consanguinea, &c. Hæc enim omnia contra legem ciuilem, & naturalem sunt, qua parte sunt contra iustitiam, vel temperantiam, & simul etiam contra legem Ecclesiasticam, qua parte sunt incestus, vel sacrilegium.

2 Dicendum ergo est in causis omnino spiritualibus, quæ ex solo spirituali, & Ecclesiastico fundamento ortum habent, Ecclesiasticos esse iudices laicorum priuatim quoad seculares, cap. tuam de ordine cognit. cap. causam qua. Qui filij sunt legitimi, cap. decernimus. cap. quanto de iudicis, & tradunt omnes.

3 Ex his inferunt committentes crimen hæresis, simonia, & quod horum suspicionem causat ab Ecclesiastico iudice esse iudicandos, quia hæc crimina solum rei Ecclesiasticæ, scilicet fidei, & religioni aduersantur: sic aliis relatis tradit Farin. q. 8. præf. n. 127. vbi concludit, contrahentem binas nuptias, si de hæresi suspectus sit (vt verè est suspectus) coram iudice Ecclesiastico & non seculari conueniendum esse: & ita prædicat.

4 Secundò infero causas matrimoniales coram iudice Ecclesiastico tantum decidendas esse c. mulierum 35. q. 6. c. accedentibus, de excessibus Prælatis. c. ma. de procur. & aliis, quia sunt res

omnino spirituales. Vnde si lis suborta sit, an matrimonium fuerit validum, an legitime contractum, an coniuges separandi sint ob fornicationem, adulterium, leuitiam, lepram, &c. causa agnanda est coram iudice Ecclesiastico tantum; quia est causa spiritualis ex sola Ecclesia ortum habens; & probat text. in cap. tuam de procurator. Quod non solum verum habet, quando directè de hac causa matrimoniali agitur, sed etiam quando incidenter occurrit quæstio, ex c. tuam de Ord. cognit. c. labor, & ibi Doctores. Qui filij sunt legitimi. cap. si iudex laicus de sent. excommunicat. in 6. Quapropter si agitur lis de hæreditaria successione coram iudice seculari, & suboritur dubium, an verum matrimonium contraxerit, vel an matrimonium ex quo natus sit, verum fuerit, quæstio illa ad iudicem Ecclesiasticum remittenda est, & ab eo integrè decidenda; ex dicto textu in c. tuam de Ord. cognit. Et ratio est clara; quia tunc de omnino spirituali tractatur: Cou. in epit. de sponsalib. c. 3. §. 3. n. 4. Farinac. q. 8. num. 144. Secus vero est, si non incidat quæstio iuris, sed facti, v.g. an natus fueris ex illo matrimonio; quia hoc quid temporale est. Couar. in epit. de sponsalib. c. 8. §. 12. n. 3. Arnold. Albertin. tract. de agnoscent. assert. cas. hol. & hæres. q. 25. n. 51. Farin. q. 8. n. 150. Limitat autem Albert. d. q. 25. n. 51. doctrinam, vt procedat, cum causa matrimonialis inter coniuges agitur. Secus vero si inter vnum coniugem, & eius filium vel inter filium, & extraneum agitur, cui limitatio Farinac. n. 150. videtur conferre; cõ quod causa agitata inter alios, quam inter coniuges matrimonij non lædit. At mihi hæc limitatio non probatur. Nam estio cause matrimoniali non præiudicat, præiudicat tamen iudicio illius, quod debet esse Ecclesiasticum, vt pote de re Ecclesiastica & omnino spirituali: & ita sentit iudex Couar. d. cap. 3. §. 1. n. 4.

5 Dico secundo. Causæ, quæ simul temporales, & spirituales sunt, quæque mixti fori vocantur, tam à iudice Ecclesiastico, quam seculari decideri possunt; ab illo inquam sunt decidende, qui in causæ cognitione præuenit: sic omnes. Ex quo fit etiam blasphemia, sodomia, incestus, adulterij, stupri, concubinarum, sacrilegij, fortillegij, à iudice Ecclesiastico, tamen à laico fuerit commissum, iudicari potest, modo præueniat; tradit Farin. sigillatim. q. 8. an. 128. Bobad. polit. lib. 2. c. 17. sine per eorum. Quia hæc crimina & iure canonico, & naturali, & ciuili prohibentur.

6 Dico tertio. Causæ temporales, & profanæ laicorum tunc à iudice Ecclesiastico tractari possunt, quando qualitate aliqua religionis afficiuntur, vt contingit in contractibus iuratis, ratione enim iuramenti efficiuntur Ecclesiastici fori, quæ solum erant secularis, cap. licet mulieres, de iureiurando in 6. & ibi de foro compet. eod. lib. 6. & vtrouique glossa & Doctores. Hæc tamen obligatio iuramenti, cum sit personalis non transit ad hæredes, tamen contractus ad hæredes transeat. Vnde hæres laicus conueniri non potest coram Ecclesiastico, vt contractum iuratum antecessoris impleat, nisi in duplici casu. Primo cum impiorum officium iudicis Ecclesiastici, vt hæres exoneret animam defuncti exequendo illius obligationes: iuxta text. in c. si de Sepul. Secundo cum iudicium ceptum est coram Ecclesiastico contra iuramentum: tunc enim hæres tenetur iudicio capto stare, & ibi liem perficere: sic aliis relatis docet Farinac. quæst. 8. n. 141. Bobadilla lib. 2. polit. cap. 17. n. 52.

PUNCTVM XIV.

Qua ratione res Ecclesiasticæ immunitate locationis gaudeant.

- 1 Ad longum tempus res Ecclesiæ locari non possunt.
- 2 Ultra triennium res Ecclesiæ locari non possunt; attenda Extraneus. Ambitiosa.
- 3 Quod procedit, etiam si loces ad sex annos, adiciã clausula, vt tot sint locationes, quot sunt triennia.
- 4 Si ante triennium finitum renoues locationem, sub distinctione respondetur.
- 5 Triennium non temporis, sed fructuum computandum est.
- 6 Facta locatione ultra triennium manet firma pro triennio, & nulla, qua parte excedit, ex probabilis sententia.
- 7 Probabilis est inualidam esse ex toto.
- 8 Fit satis rationibus prioris sententia.
- 9 Mandatum ad locandum potest extendi ultra triennium.
- 10 Prælatus potest sua constitutione triennium concessum limitare.
- 11 Hæc prohibitio locationis extenditur ad bona immobilia, & mobilia pretiosa Ecclesiarum, monasteriorum.
- 12 Fructus, & prouentus beneficiati, quorumque ipse habet dominium, pro libito alienare potest, tamen si alij contra sentiant.
- 13 Magna est differentia inter bona hæc, & bona Ecclesiastica.

Sciendum est res Ecclesiæ ad longum tempus locari non posse: habetur expressè elem. 1. de rebus Ecclesiæ non alienand. & cap. nulli eodem tit. quia hæc dicitur in locatio, reputatur alienatio, quæ in rebus Ecclesiæ omnino est prohibita, cõ quod

quod per ipsam vile dominium in conductorem transferretur: ex l. 1. §. quod autem ff. de superficie ibi, & sine causa cognita, qui non ad modicum tempus condaxit superficiem, in rem actio competit: sic alius relatis Couarr. lib. 2. var. cap. 16. num. 1. Valquez in opus. de redditibus cap. 2. §. 2. num. 2. & seq. Mol. iustitia lib. 1. de primogen. cap. 2. num. 18. alter Mol. Theolog. tract. 2. de iustit. disp. 466. vers. de al. u. Spectato iure antiquo longum tempus reputatur in presenti decennium; quia septennium pro modico tempore sumitur. cap. vlt. Ne Prelati vi es suas: & dem. 1. de rebus Eccles. non alien. & tradunt Couarru. & Valquez vtrique Mol. supra. Ex quo fit absolute inualidam esse locacionem factam reum Ecclesie ad vitam locantis, vel conductentis: quia hæc locatio ex natura sua longi temporis durationi subicitur, ex d. clem. 1. de rebus Eccles. & ibi glossa, Couarr. d. cap. 16. num. 3. Valquez num. 23. Mol. de primogen. 29. Addit tamen Couarr. tamen dubitatur, hanc locacionem ad vitam alicuius sustineri posse, si vero simili coniectura putetur longo tempore non esse viturum, iuxta considerationem, & computationem. l. Hæreditarium ff. ad l. Falcidiam. At mihi verus apparet, nequaquam valere: tradit Mol. supra. Nam cum semper contingens fit vitam illum longo tempore protrahendam esse, & locatio pro vita illius extendatur, efficitur sanè extendi saltem sub dubio, & coningentia pro longo tempore, quod nullo modo licet. Et confirmo. Ponamus vitam illum decennio durare, in tali casu locatio non subsistit, vt bene notat Valq. num. 23. Alias dicendum esset validam esse locacionem factam pro longo tempore, contra expressam decisionem text. in cap. Nulli: & clem. 1. de rebus Eccles. non alienand. At quælibet locatio hoc periculum habet. Ergo quælibet locatio inualida est: à principio enim inualidari debet: quia à principio totum illud tempus comprehendit.

Secundo, sciendum est attenda extravaug Pauli II. qua incipit. Ambitiosa de Rebus Eccles. non alienand. nequaquam posse res Ecclesie vltra triennium locari, quia ita ibidem cauetur sub excommunicatione aliisque grauissimis penis. Cæterum non leuis est inter Doctores controversia, an hæc constitutio sit vsu recepta. Plures Doctores tenent vsque receptam non esse, sed ex stylo cuiuslibet dice. his id esse colligendum. Nauar. in sum. cap. 27. num. 150. Syluest. verbo excomm. 7. in excomm. 47. num. 83. Couarr. 2. var. cap. 16. num. 6. vers. 5. Azor. 2. p. iustit. mor. lib. 3. cap. 2. vers. quod attinet. Valquez de reddit. c. 2. §. 2. n. 32. & alij plures. Exillimo tamen probabilis supradictam constitutionem vsque esse receptam. quoad rem prohibitam, & penam intrinsecam annullationis ibidem impositam, tamen si quoad penas extrinsecas excommunicationis, & priuationis officiorum recepta non sit, sic Mol. Theolog. tract. 2. de iustit. disp. 466. post medium. Rebello de obligat. iustitia 2. p. lib. 14. quest. 5. pluribus decisionibus Rotæ firmat August. Barbosa de potest. Episc. 3. p. alleg. 95. num. 49. Salzedo pract. cap. 71. circa finem. Tenedo collect. 32. num. 1. Quaranta verbo alienatio rerum Ecclesiasticarum num. 48. Toletus lib. 5. sum. cap. 9. vers. 3. de hæc Paulina. Gutier. lib. 1. can. quest. cap. 8. num. 9.

Difficultas autem est, an procedas aduersus hanc constitutionem, si res Ecclesie loces ad sex, vel nouem annos, clausula adiecta, vt tot sint locaciones, quot sunt triennia, ita vt transacto triennio primo, pro tunc tunc denno locent. Affirmat fieri posse Bald. cap. 1. §. si libellario. quibus modis feudum amitt. & l. voluntas. C. de Fideicommiss. Mouetur; quia vbi dantur plures locaciones triennales, neque vlla vltra triennium extenditur. Ergo nulla est prohibita. Cæterum tenenda est communis sententia, quam aduersus Baldum firmat Cynos, Albert. Cardin. Ancharan. Lopus, Bart. Alexand. & alij; quos refert, & sequitur Couarru. lib. 2. var. cap. 16. num. 4. Aluar. Valafcus de iure emphyteut. quest. 29. n. 15. Mol. de iustit. disp. 466. circa finem. Azor. 2. p. lib. 9. cap. 2. quest. 1. Valq. de reddit. c. 2. §. 2. num. 25. August. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 95. num. 17. & probat clarè textus Aubert. de non alienand. §. quod autem. prope fin. vbi loquens de emphyteuti, quæ ad vitam accipitur, & duas alias concedi poterat, dicitur nullum esse pactum, quo concedens obligatur sequentem successorem alius præferre, & rem in emphyteutium eidem concedere; quia hoc nihil aliud est (inquit textus) quam per renouationem, & machinationem perpetuari eis emphyteutes, magis autem priuationis Ecclesiasticarum agi rerum. Sed in nostro casu idem à fortiori militat, cum per illam machinationem multiplicata locacionis res Ecclesiastica ad longum tempus locetur. Quid enim interest Ecclesie, vnica locacione, an pluribus res Ecclesie longo tempore conduci? Ecclesia namque solum inuenit, ne locutio vltra triennium fiat: quod cerè fit, tamen si diuersis contractibus celebretur. Ad hæc hanc conuentionem præsumi fieri in fraudem legis prohibentis conductionem vltra triennium & consequenter irrita est, & inanis; sicuti sunt omnia pacta in fraudem legis facta. Idem quod dictum est de locacione illa multiplici, intelligi debet de locacione facta ad triennium cum pacto, & obligatione in scriptura inclusa renouandi locacionem triennio transacto; quia tunc virtualiter locas rem vltra triennium. Secus vero dicendum censet, si de hac locacione renouanda scripturam publicam non faceres, sed tantum promittetes priuatum locacionem renou-

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

uacram. Hæc enim priuata promissio non est nec formalis, neque virtualis locatio neque ex illa dici potest te vltra triennium locare, sed solum priuatum promittete locaturum: sic Azor. 2. par. lib. 9. cap. 2. quest. 3.

4 Sed quid dicendum, si facta locacione pro triennio ante illud finitum, renoues locacionem? Respondeo, si post secundum annum renoues, credo valere contractum; quia tunc non præsumitur ex fraude procedere, neque priuum contractum continuare, sed nouum efficere, & rem denuo locare. Item quia censetur contractus finitus, cum paruum pro nihilo reputetur. At si ante ceptum secundum annum cum eadem persona contrahas, eidemque res Ecclesie conducas, probabile satis est contractum nullum esse, tamen si pensio varietur; quia præsumitur factus ex fraude. Et quia iam verum est dicere, rem Ecclesie vni esse locatam ad quinquennium contra extran. Ambiti. sat. & ita tenet Mol. disp. 466. circa finem & consencit Aluar. Valafcus de emphyteuti. quest. 29. num. 15. quando non variatur pensio. Secus (dicit) si varietur, immerito tamen, quia variatio pensionis non tollit integrè præsumptionem fraudis, neque impedit rem vltra triennium eidem esse locatam.

5 Secunda difficultas est; an Ecclesie possessio, quæ biennio, vel tertio anno solet fructum reddere, possit vltra triennium locari, etiam stante constitutione Pauli II. Affirmat & bene Nau. in com. de alien. rer. Eccl. n. 21. & 22. Couarr. 2. var. c. 16. Gur. lib. 1. can. 9. §. 8. num. 12. Quaranta verbo alien. rerum Eccl. n. 18. Aug. Barbosa 3. p. de potest. Episc. alleg. 95. num. 4. Ratio est quia Pontifex non videtur intendisse signate triennium temporis, sed fructuum; quia tria fructuum collectio est; quæ conductorem inuitare poterat ad possessionem Ecclesiasticam locandam, vt sic stitilias (si forte contingeret) vnus anni aliorum vbertate compensaretur. Et consimili potest exemplo emphyteute, qui non cadit in commissum, si triennio non soluit pensionem annexam rei, quæ vnico tantum fructus triennio reddit, vt ex Bald. Alex. Iaf. probat Azor. & Couarr. supra.

6 Tertia difficultas, an facta locacione vltra triennium firma sit qua parte triennium comprehendit, & infirma, & in ta qua parte excedit? Affirmat post Bald. Decian. Paulum, & alios, Mol. de primogen. lib. 1. cap. 2. num. 28. alter Mol. de iust. tract. 2. disp. 467. col. 2. Card. Tulch. verb. locatio. c. c. c. 406. in princ. Rebello de oblig. iustit. 2. p. lib. 14. q. 6. Quaranta verb. alien. rerum Eccl. n. 18. Barbosa 3. par. de potest. Episc. alleg. 95. num. 15. Gamma deis 390. num. 3. Mouentur; quia in hac locacione optime potest separari tempus permissum trienni ab alio tempore prohibito. Nam esto vnica locatio materialis sit, & vnico pretium pro toto illo tempore expostulatum, diuidi tamen pro rata cuiuslibet trienni. At quoties vile ab inutili separari potest, vile per inutile non vitatur ex reg. vtile de Reg. iur. in 6. & leg. 1. §. sed si mihi ff. de verb. obligacione. Confirmo. Donatio facta vltra quingentos aureos absque infinnatione solum in excessu vitatur, & firma remanet quoad quingentos aureos à iure absque infinnatione alienari permittos, tamen vnica sit donatio, & per modum vnus omnia donata fuerint: quod expressè habetur in l. sanctimus, in princ. vers. si quid autem. C. de donationib. & tradit Mol. Theolog. disp. 278. & disp. 467. col. 2. Clarus §. donatio q. 17. num. 2. Zeuallos com. contra com. q. 222. num. 3. Aloysius Riccius resolut. 102. num. 3. Rebello de oblig. iustit. 2. p. lib. 18. q. 6. num. 6. Confirmo secundo, emphyteutis concessa ad quatuor vel quinque generationes, valida est quoad tertiam permissa, inualida quoad reliquas: vt habetur Aub. de non alienand. §. quod autem. collect. 2. ibi enim data emphyteuti alicui, eiusque duabus successioribus cum pacto, vt illis deficientibus tertius successor obtenturus sit emphyteutium, & omnibus aliis præferendus, de ceditur dominum emphyteutis obligatum non esse duobus hæreditibus cessantibus cæteris trahere. Ergo tacite declaratur traditionem emphyteutis primis hæreditibus valere, extensionem tamen à lege improbatam, inualidam fore. Ergo vitæ per inutile non vitatur. Neque obstat, si dicas in illa lege solum esse reprobatum pactum additum emphyteuti, emphyteutium autem nullum vitium habere; quia solum ad tres vitas se extendit. At locatio possessionis pro pluribus annis non ad solum triennium, sed ad omnes illos se extendit. Ergo vitata in vna parte, in totum vitatur. Non, inquam, obstat; quia illud pactum cum simul factum sit cum emphyteutis contracto, virtute, & in effectu extendit emphyteutium vltra tres vitas; eaque de causa annullatur. Ergo si non obstante hac extensione firma manet emphyteutis quoad tres vitas, etiam locatio possessionis Ecclesiastica pro pluribus annis facta, firma debet manere pro triennio.

7 Nihilominus alij plures Doctores non infimæ notæ negant locacionem rerum Ecclesiasticarum vltra triennium validam esse pro trienni tempore; sed potius affirmant in totum vitari, sic Bart. in authent. Qui rem, num. 7. & ibi Iaf. n. 21. de Sacros. Eccl. illos sequitur Couarr. 2. var. cap. 16. n. 5. Valafcus de iure emphyte. q. 29. n. 15. Mantie. de tacit. & ambig. conuent. l. 1. lib. 5. tit. 5. in princ. Caid. Pereir. de res. l. emphyte. c. 2. n. 30. Azor. 2. p. iustit. moral. lib. 7. c. 10. q. 4. & lib. 9. cap. 2. q. 4. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 162. n. 2. Rota apud Fatim. t. 2. p. 1. decis. 30. Bonac. disp. 3. de contract. feud. quest. 8. p. 4. num. 32. Valq.

In opus. de reditibus. c. 2. §. 2. n. 28. Et 29. Et hac sententia mihi probabilior apparet. Probat primò ex *Austhen. de non alienan. §. emphyteusim*: ubi prohibetur dari emphyteusim ultra tres vitas, & subditur. *Alioq. dari nullo permissum modo, neque sic habere aliquod robur finimus: Et si vero in perpetuum, dicitur. Si vero in perpetuum quisquam emphyteusim accipere praesumpserit, quod non licet, aut temporalem quidem, non tamen senentiam huius nostra legis obseruationem, etiam si cadat quidem de emphyteusi, & quod datum est maneat apud venerabilem domum*: ubi notandum est verbum *cadat*, quod intelligitur à iure, quod verè obtinere poterat. Si autem nullus esset contractus etiam pro tempore à lege permissio, non diceretur ab illo cadere. Secundò probant ex *extrau. ambrosiana* dicente: ubi de alienatione & locazione aliter facta, ac ibi præferbitur, dicitur, nullius omnino sit roboris, & momenti: dictio enim illa, omnino, prolata indistinctè omnes annos videtur comprehendere. Tertio probant ex *elem. 1. de reb. Eccl. non alien.* ubi facta alienatione ultra formam præscriptam dicitur. Neque recipienti ius aliquod acquiritur. At quoties negatiua adiungitur cum dictione *aliquid*, etiam in qualibet minima parte verificatur: vt tradit *glos. cl. 1. de Foro comp. verbo aut eorum*: Panorm. & alij relati à *Cou. sup. & Tiraq. in l. si inquam. verbo omnia num. 1. Et 14* Quarto probant ex doctrina *Bart. in l. 1. §. si qui ita ff. de verb. obi. affirmantes contractus pendentes à voluntate dorum, si non valent vt sunt, neque valere, vt fieri poterunt: cui accedit Romani consilium 66, dicens electionem consilij ad triennium, neque ad annum valere, si statum sit, electionem ultra annum loquentes nullam robur; neque firmitatem habere talia locationem; intelligi debere respectu temporis à lege reprobati, nec respectu temporis à lege permitti: sic enim explicari potest *Austhen. de non alin. Et extrauag. Ambrosiana, & elem. 1. cod. tit. præterquam quod elem. 1. loquitur non de locazione, sed de vera alienatione, quæ in totum est nulla; cum forma præscripta non seruetur. Verbum autem illud *cadat* relatiuè ex *Austhen. de non alien.* in quo magnam vim facit *Couart.* vt bene aduertit *noter Mol. d. disp. 467. circa fin.* pro contraria sententia pugnat: significat enim emphyteutam debere cadere ab emphyteusi tempore vitili, & permissio legitime possessa. Nullus enim dicitur cadere ab eo quod non habet, neque potest habere: si igitur ex vi illius contractus emphyteuta neque habuit, neque potuit emphyteusim aliquo tempore habere, nequaquam ab illo cadere dicit potest. Ergo si cadit, signum est debitam illi esse emphyteusim pro aliquo tempore, scilicet tempore permissio, quo transacto ab illa emphyteusi cadit. Adde ibi per modum penæ emphyteusim priuati emphyteusim. Ergo ex vi iuris obtinebat emphyteusim tempore à lege permissio. Doctrina item *Bart.* vera est, non tamen probat efficaciter conclusionem, quia dicit potest locationem illam valere de facto quoad tempus permissio, tamen si inualida sit quoad tempus reprobato à lege, & sic actus valet quoad partem eo modo quo fit.**

Quapropter omittis his probationibus ea mihi efficax apparet, quæ desumitur ex his, quæ communitè in contractu locationis succedunt. Qui enim pro tempore diuturno possessionem conducit, minoris accipit, quam si pro breui tempore acciperet, vt experientia compertum est. At quoties contrahentes non celebrarent contractum eodem modo tempore permissio, ac celebrant, cum extra tempus permissio contrahunt, inualidus est contractus quoad totum tempus, vt ex *Bart.* & alijs probat *Mol. lib. 1. de primog. cap. 21. num. 28.* & *noter Mol. d. disp. 467. vers. deinde Cou. 2. var. cap. 16. n. 5.* Ergo absolute dicendum est contractum locationis rerum Ecclesiasticarum ultra triennium, neque pro triennio valere.

8 Ex hac ratione fit satis argumento prioris sententiæ. Ad 1. concedo vtile per inutile non viciari, quando separabilia sunt, ac in casu presentis non sunt separabilia; quia non eodem pretio locates ad breue tempus, ac locas ad longum. Ad confirmationem concedo valere donationem quoad quingentos solidos absque insinuatione, & inualidam esse quoad excessum, quia donans plusquam sibi permittitur, voluntatem habet donandi quod sibi est permissum. Ad secundam confirmationem bene ibi respondetur.

9 Quarta difficultas est; an non solum locatio ultra triennium, sed & mandatam ad locandum non possit ultra triennium extendi. Affirmat *Couart. 2. var. cap. 16. n. 6.* & *Azor. 2. p. insit. moral. lib. 9. cap. 2. q. 5.* Mouentur; quia aliàs fieret fraus legi, si facultatem haberet ad res Ecclesiæ ultra triennium locandas.

Contrarium mihi dicendum apparet, valere, inquam, mandatam procuratori concessum, vt finita prima locatione, aliam & aliam in eodem possessionis, prout sibi videbitur, faciat. Non enim concedis facultatem locandi rem ultra triennium, sed potius concedis facultatem ad plura triennia successiue rem lo-

candi, quod nullo iure videtur prohiberi: sicut enim tu qui rerum Ecclesiasticarum administrator es, potestatem habes locandi ipsas res Ecclesiasticas locacionibus triennialibus successiuis: ita poteris alteri vices tuas committere. Diuina namque apparet quolibet triennio te obligatum esse mandatam reuocato; valet ergo quoties illud non reuocato: & ita tenet *noter Molin. de iustit. tract. 2. disp. 466. in fine.*

10 Quinta difficultas est, an Prælati possit sua constitutioe triennium concessum per *extrauag. Ambrosiana*, limitare? Affirmatiue censere respondendum, quia in *extrauag. Ambrosiana*, locaciones triennales non expresse conceduntur, sed permittuntur, & longiores prohibentur. Ergo constitutio prohibens, ne ultra biennium fiat, potius fauet supradictæ *extrauag.* quam illi aduersatur; & ita tradit alijs *relatis August. Barbola 3. p. de presb. Episc. alleg. 95. num. 18.*

11 Sexta difficultas est, ad quæ bona Ecclesiastica extendatur prohibitio locacionis ultra triennium? Non est dubium extendi ad omnia bona Ecclesiasticum, monasteriorum, & pium locorum, qui sint autoritate Episcopi erecti, tam immobilia, quam mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt: quia de his omnibus loquitur expresse *extrauag. Ambrosiana*, & notant Doctores omnes statim referendi. Dixi autoritate Episcopi erecti; nam hospitalia, collegia, confraternitates, alique pii loci, qui absque Episcopi autoritate erecti sunt, nullo modo gaudent hoc privilegio, tamen si opera pia sint; sed possunt eorum bona locari ultra triennium, & alienari absque solemnitatibus à iure requisitis. Sic *Malcad. de probation. conclus. 809. num. 11. Cardin. Tuschus lit. H. conclus. 163. à num. 9. August. Barbola 3. p. de presb. Episc. alleg. 75. n. 32. Et 33. Gamma decis. ult. num. 6.* Difficultas autem procedit de fructibus, & prouentibus pertinentibus ad ipsum beneficiarium, & quorum ipse beneficiarius dominium obtinet, an inquam, hi fructus possunt à beneficiario locari in longum tempus; verbi gratia, pro tota sua vita sicut supradicta *extrauag. Ambrosiana*?

12 Negat *Gamma decis. 390. num. 6. Et decis. 1166. n. 2. Barbola 3. p. de presb. Episc. alleg. 95. num. 20.* acriter pro ea pugnat *Gottier. lib. 1. canon. qualif. cap. 8. num. 14.* & videtur esse *Bonac. d. disp. 3. de contract. feud. q. 8. p. 4. num. 32. vers. saltem verò.* Mouentur primò, quia in *d. extrauag.* prohibetur alienatio, & locatio ultra triennium omnium bonorum Ecclesiasticorum immobilium, & pretiosorum mobilium, quæ seruando seruari possunt. At sub bonis Ecclesiasticis non solum bona Ecclesiastica, sed propria beneficiarij comprehenduntur, vt ex *ista hac d. disp. constat.* Secundò, in supradicta *extrauag.* expiuntur tantum fructus, & bona quæ seruando seruari non possunt, sed hoc intelligi non potest de fructibus beneficiarium nondum collectis, hi enim dici non potest, quod seruari non possunt. Ergo non comprehenduntur sub exceptione facta. Tertio, est congruentia, quia redditus beneficiarium in sustentationem beneficiarij sunt destinati; *cap. 2. de Præbendis.* Si autem beneficiarius eos venderet, locaret, & alienare posset pecunia de presenti recepta, poterat successu temporis debitis alimentis carere, & ob eam causam Ecclesiæ seruitio debito priuare. Ne igitur hoc inconueniens sequatur, dicendum est nequaquam posse beneficiarium fructus, & prouentus sui beneficij ad longum tempus locare, aut alienare.

Ceterum mihi verius apparet prouentus, & commoditates ad beneficiarium pertinentes, & quorum ipse habet dominium, posse ab ipso in breue, & longum tempus alienari, & locari; neque de ipsis loqui *extrauag. Ambrosiana*, sed solum de fructibus Ecclesiæ: sic *Couart. 2. var. cap. 16. num. 6. ad finem. Auend. de exequend. mandat. 1. p. cap. 4. num. 32. ad finem. Gregor. Lopez. l. 9. verbo arrendar. tit. 7. part. 1. Card. Mantica de iustit. Et ambrosiana conuente. l. 1. lib. 5. tit. 3. num. 21. Praxis Episcopalis 1. p. verbo alienatio, §. 3. pag. 12. Zenedo ad decret. coll. 3. 76. num. 3. Et collect. 102. n. 3. Et ad sexum. collect. 32. num. 2. Mol. lib. 1. de primogen. cap. 2. num. 27. & noter Mol. lib. 1. de iustit. tract. 2. disp. 466. post med. vers. Molin. ubi supra. Valsq. opus de reditibus. cap. 2. §. 2. n. 31. Et 34. Et 44. Azor. 2. p. insit. moral. lib. 9. c. 2. q. 7. idem docet spectato iure communi, tamen si addat se credere consuetudine receptum esse, ne beneficiarius ultra triennium locet sui beneficij fructus.*

Ratio est; quia decisio suprad. *extrauag.* ex procepio illius desumenda est: cum generale sit legi ex Rubrica, sub qua collocatur accipere interpretationem: *Glossa ord. in l. 1. verbo pratorio. C. ne liceat reuocare*; ubi *Bald. & scribentes*, & pluribus exomate *Alex. l. 1. ff. si centum petatur. n. 3.* At in procepio manifestum est de solis bonis Ecclesiæ extr. loqui: inquit enim immobilia, & mobilia pretiosa Deo dicata, ex quibus Ecclesiæ reguntur, & ministri alimopiam vendicant. Ecce qualiter de bonis Ecclesiasticis loquitur, non de redditibus proprij beneficij, & dignitatis. Neque obstat subiungi generalem prohibitionem omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum: quia per antonomasiam solum bona Ecclesiæ, bona Ecclesiastica nuncupantur. Tum quia illa generalis prohibitio debet intelligi iuxta constitutionis procepio, quæ est de rebus Deo dicatis. Et ex his soluitur 1. & 2. ratio contraria. Ad 3. concedo illam congruentiam sufficere, vt statuat lex prohibens alienationes, & locaciones fructuum beneficiarium pro tempore diuturno antio

anticipatis solutionibus : at dum hac lex non promulgatur, potest beneficiatus eos pro libito durante vita locare.

13 Hinc constat maximam esse differentiam inter locationem fructuum, & commoditatum pertinentium ad Ecclesiam, & quorum beneficiatus solam administrationem habet, & inter locationem fructuum, & commoditatum pertinentium ad ipsum beneficiatum, & quorum ipse dominus est. Nam primos fructus non potest ultra triennium locare, secundos potest pro sua vita. Deinde locatio priorum fructuum facta pro tempore permisso firma remanet, tamen si locans decedat, aut beneficiatum relinquat, quia illam locationem fecit nomine Ecclesiae, quae non perit. At locatio fructuum proprii beneficii perit perente ipso locante, aut alio modo beneficium relinquente, quia nomine proprio, & de iure proprio facta est; quod nomen & ius cessat beneficio perente. Neque in conductorem aliud ius transferre poterat, quam ipse habet. Denique successores in beneficio debet locati factae ad praedecessorem de bonis Ecclesiae, si facta fuit in tempore permisso. At non tenetur stare locati factae de fructibus proprii beneficii. Excipit, nisi terrae essent factae, & fructus pendentes, & de proximo colligendi. Haec omnia aliis relictis docet optime Covarrua. 2. var. cap. 15. num. 6. & in fine. Molin. lib. 1. de primogen. cap. 21. num. 27. & nosse Molin. diffus. 466. vers. Molin. ubi supra. Augustinus Barbosa in reuiss. Concilij sess. 25. cap. 11. de reformat. Bonac. diffus. 3. de contractu locat. & conduct. quaest. 7. p. ult. sine.

PUNCTUM XV.

Qua ratione Ecclesiastica bona alienationis immunitate gaudent.

Conclusio est ab omnibus recepta, Ecclesiastica bona immobilia, & mobilia pretiosa, quae seruando seruati non possunt, inalienabilia esse, nisi seruati conditionibus a iure statutis, & in casibus a iure permisis, ac denique Romano Pontifice consulto, si constitutio Pauli II. incipiens, *Arbitrio de Rebus Eccl. non alienand. viget*. Pro huius conclusionis intelligentia examinandum est. Primum, quae bona dicantur immobilia pretiosa, quae seruando seruati non possunt. Secundo, quae alienationes huiusmodi prohibeantur, quae permittuntur. Tercio, quae conditiones seruandae sint in harum alienatione.

§. I.

Quae bona dicantur immobilia, & mobilia pretiosa, quae seruando seruati possunt, ac proinde inalienabilia.

- 1 Enumerantur bona immobilia.
- 2 Enumerantur mobilia pretiosa.
- 3 Grex ouium sub bonis mobilibus pretiosis videtur comprehenditur.
- 4 Pecunia non comprehenditur sub bonis mobilibus seruandis.
- 5 Excipit nisi ex voluntate testatoris ad emptionem stabulum destinata sit.
- 6 Alij limitant de pecunia in banchis camporum: sed non approbatur.
- 7 An arbores inter bona seruanda numerentur: sub distinctione respondetur.
- 8 Reliqua insignes inter bona seruanda numerantur.
- 9 Legatum acceptatum nequaquam alienari potest.
- 10 Plures censent non posse non acceptare.
- 11 Probabilis est non acceptare non esse alienationem.
- 12 Legatum rei immobilis relictum monasterio incapaci, alienari potest a Praelato.
- 13 Quid dicendum, cum aliqua res pretiosa huic monasterio relinquatur.

Bona immobilia sunt fundus, praedia, domus & similia, quae fixam radicem habent, quaeque vocantur corporalia bona. Item census, quibus annui reditus correspondent, ius ad ipsos, & ad quilibet alias seruitutes, cathedra, commenda, beneficium Ecclesiasticum, ius patronatus, vniuersus longi temporis, inter immobilia debent computari: quia hoc ius de se perpetuum est. Tales enim iudicatur actio, qualis est res, ad quam est actio, ut bene dixit Anton Gom. 2. var. cap. 14. num. 14. & docet Syluest. verbo alienatio, quaest. 9. Valquez opuscul. de relictis. cap. 2. §. 2. num. 44. Barbosa alleg. 96. expressè traditur etiam. exiis de paratis, §. cumque annui reditus: & inuis glossa. verbo iura ex reatu, in cap. 2. de rebus Eccl. non alien. in 6. Neque obstat aliquando iura, & actiones sub bonis mobilibus, aut immobilibus non comprehendit, leg. à Diu Pio, §. in venditione, ff. de senen. & re iudicata: quia id procedit in testamentis, & aliis dispositionibus, in quibus verba expressè Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 11.

intelliguntur. Secus vero in hac materia ex omnium Doctorum receptio consensu, ut notauit Azor. 2. par. lib. 9. cap. 1. quaest. 6. Barbosa innumeris referens. 2. par. alleg. 95. num. 46. Quod non solum habet verum in iure perpetuo, sed etiam in iure ad decennium, & ultra: si enim Ecclesia habeat ius percipiendi fructus aliquos per decennium: tale ius inter bona immobilia computari debet, quia tempus decennij longum tempus, & quali perpetuum a iure reputatur: sic Molina Theolog. tract. 2. de iuris disp. 46. in medio. Idem existimarem dicendum de mancipio rusticano, quod inter bona immobilia, & quae alienari non possunt, computandum est: cap. nulli de Reb. Eccl. non alienand. & tradit glossa, ibi, Molin. Theologus tract. 2. de iuris. disp. 465. vers. nomine bonorum.

2 Mobilia vero pretiosa, quae seruando seruati possunt, quaeque inter immobilia ad hunc effectum computantur, sunt vasa aurea, & argentea, gemmae, vestes, quae longè ab interitu distant, & generaliter omnia illa quae fructificant, & triennio durant: sic glossa l. 1. C. si aduersus usurum, & tradit expressè Azor. d. lib. 9. cap. 1. quaest. 5. & 7. August. Barbosa plures referens 3. par. de potest. Episc. alleg. 95. num. 38. & 39. Quod si inquiras, cuius valoris debet esse res, ut pretiosa dicatur? Respondeo mihi videri centum aureos attingere debere. Hinc fit illas res mobiles alienabiles esse, quae valorem centum aureorum non attingunt, quaeque nec durant triennio, sed vsu consumuntur, & non fructificant, quales sunt vinum, triticum, oleum, lana, & is familia: colligitur ex l. qua lex, §. vlt. C. de administrat. tutor. cap. vestra de locato. Nauar. de alienat. rerum Ecclesiast. num. 4. Marc. Anton. Genuent. in prax. curia Archiepisc. Neapolis. cap. 60. num. 7. Quaranta in summo verbo alienatio rerum Ecclesiast. num. 28. Mol. Iesuita disp. 465. vers. Nominis bonorum, Barbosa de potest. Episc. 3. par. alleg. 95. num. 38. & 39.

3 Dubium tamen est, an grex ouium, caprarum, & similia, inter bona mobilia pretiosa, quae seruando seruati possunt comprehendantur? Crediderem comprehendit: tum quia est magni valoris: tum quia per multiplicationem continuam seruum seruati potest: sic Mol. Iesuita tract. 2. disp. 456. in fine.

4 Secundo dubitatur, an pecunia sub rebus mobilibus pretiosis seruandis intelligatur? Communis sententia negat, quia pecunia vsui quotidiano deseruit, & ad illum est destinata, neque seruata vllum fructum parit: cap. eiciens dominus 88. disp. glossa in l. cum plures. ff. de administrat. tutor. & in cap. nulli de Rebus Eccl. non alien. num. 11. Riccius praxi fori Ecclesiast. resolut. 56. num. 1. Azor. 2. par. lib. 9. cap. 1. quaest. 5. Barbosa 3. par. de potest. Episc. alleg. 95. num. 49. Mol. Theolog. tract. 1. de iuris. disp. 465. circa finem.

5 Aliqui limitant primum, nisi pecunia destinata sit ad emptionem stabulum, v. g. censuum, praediorum, domorum, &c. vel pretiosorum mobilium. Quia tunc ratione destinationis loco rei stabili, aut mobili pretiosa succedit: sic Azor. q. 5. Barbosa n. 41. & videtur tenere Bonac. d. sp. 3. de contractu locat. q. 8. p. 4. n. 2. Dicitur autem destinata, quando autoritate Praelati ad Ecclesiam, seu monasterium administrantis destinata est: sic Azor. d. q. 5. Ceterum hanc limitationem solum veram esse censco, quando destinatio pecuniae ortum haberet ex eo quod sic a testatore ad illum effectum relicta fuit, vel facta fuit ex re aliqua immobili, vel pretiosa ipsius Ecclesiae, quae renouaretur vendita fuit: in his enim verum est subrogari pecuniam loco rei immobilis. Idem iuris est de pecunia, quae monialibus traditur in dotem, quia ex voluntate donantium censetur data monasterio, ut perseruaret pro monialis sustentatione: sic Bonac. disp. 3. de contractu locat. q. 8. p. 4. n. 16. Aliae autem destinationes omnino videntur accidentariae, neque conditionem pecuniae mutant: sic Valquez opuscul. de relictis. c. 2. §. 2. num. 44.

6 Secundo, limitant alij in pecunia in banchis camporum posita, quia tunc videtur negotiorum exposita, & fructum habere: sic Tiracuel. de re tract. lignag. §. 1. gl. 7. numer. 214. Baiard. ad C. de iur. §. fin. quaest. 38. num. 15. Barbosa alios referens d. alleg. 95. num. 44. quod tamen intelligi debet iuxta nuper dicta. Nam pecunia collecta ex fructibus, seu redditibus rerum immobilium, vel pecunia, quae ex voluntate testatoris ad sumptus quondianos relicta est, certe non video qua ratione debeat inter bona immobilia computari. Vnde enim est obligatio illam in banchis camporum seruandam? certe ibi solum ponitur interitum dum non se offert necessitas illam consumendi: & ita tenet Francisc. Leo in thesaur. fori Eccles. decis. 160. Aloysius Riccius eadem decis. 70. in 1. edit. & resolut. 56. in 2. Tertio, limitant, si pecunia destinata sit pro futua aliqua necessitate seruandam patrimonij, quia tunc loco patrimonij succedit: colligitur ex l. si licet, §. 1. ff. de legat. 3. & tradit Barbosa allegat. 95. numero 45. quod debet intelligi iuxta supradicta.

7 Tertio dubitatur, an arbores inter bona immobilia, aut mobilia pretiosa numerentur? Breuiter sub distinctione respondeo arbores seculi mortuas, vel ita opacas, ut potius praedio damnum, quam vtilitatem afferat earum seruatio, inter bona, quae seruando seruati non possunt, debent reputari. Nam illud absolute dicendum est seruati non posse, cuius seruatio Ecclesiae dampnosa est. At arbores ita praedio necessariae,